

Svenska Canada-Tidningen HAS THE LARGEST CIRCULATION OF ANY SWEDISH NEWSPAPER IN CANADA

Svenska Canada-Tidningen

ARG. (Year) 26.

LÖSNUMMER 5 CENTS.

WINNIPEG, MANITOBA, TORSDAGEN DEN 10 OKTOBER, 1918.

No. 41

I förbundsfrågan

För Svenska Canada-Tidningen

AV O. L. HOLMGRÉN

Det är förvånansvärt hur litet intresse svenskarna i Canada tycks ha för den frågan, vilken jag för min del anser, borde vara av vital betydelse för oss. Herr N. J. L. Bergen har i senaste numret av S. C. T. tagit till orda i denna fråga, men han tycks, som det framgår av hans artikel, inte vara riktigt på det klara med vad ett svenskt Nationalförbund egentligen skulle ha till uppgift. För en iakttagare sådan som herr Bergen borde det väl, tycker jag, ligga klart i tiden några år, låt oss säga en 15 år eller så. Låt oss följa våra landsmän ut till de olika järnvägs- och skogs-kampar, där de under befäliga löften om, enligt deras tanke, fabulösa förtjänster, hamnat.

Jag erinrar mig många tragiska historier om landsmäns öden, som i bland avfärdades med en kort notis i våra tidningar för att sedan förordmas. Följ t. ex. G. T. B. -banan österut från Winnipeg till Port Arthur och sök reda på alla de namnlösa gravar, där våra landsmän ligga i den sista vilan, sänkade av i hemlandet kvarlämnade föräldrar, maka och barn utan undermåligt om de försvunnna öde.

Jag har hört egoster, som påstått det vi icke hava något med liknande saker att skaffa, men jag påstår, att det är vår skyldighet att på alla möjliga sätt söka hjälpa våra landsmän, som liksom vi kommit hit för att söka sin livsutkomst. För att på bästa sätt kunna gagna dem måste vi vara organiserade, därför att enskild hjälp ej kan vara tillfyllest. Genom en dylik organisation, i vilken varje nykommen svensk skulle genast inkomma som medlem, skulle vi vara i stånd att hålla-noga reda på varje individ, hans levnadsförhållande, framgångar och svårigheter, samt förebygga de förtur som då ofta förekommande mystiska försvinnanden. Detta skulle bli, tror jag, en mycket lätt sak, då man hade avdelningar av vår organisation spridda över hela landet, som stöde i jämn förbindelse med centralorganisationen. Varje medlem, som ej är fast bosatt på en plats skulle då kunna erhålla ett bevis från den avdelning, som han eller hon tillhörde, som berättigar till medlemskap i den försening, som finns på den plats, där personen stannar.

Det torde med viss rätt kunna påpekas, att det allierade finnas sådana organisationer, som bland annat hava en sådan uppgift. Jag erkänner detta, men på samma gång kan jag ej uraktlåta att påpeka, att det finnes omständigheter, som göra det omöjligt för dessa olika organisationer att utföra ett effektivt arbete, emedan det finnes andra förordningar på medlemskapet, som många inte vilja åtaga sig.

Denna organisation, vi må nu ge den vad namn som helst, bör vara fullkomligt fri från allt som kan stå hinderligt i vägen för varje man och kvinna att tillhöra den. Detta borde vara en mycket lätt sak att åstadkomma, om vi bara giva efter litet på våra s. k. egna principer, vilka ofta falla inom samma ram som egoistiska och själviska intressen.

(Forts. å sid. 5.)

En järnvägsbyggare

J. A. Sandgren har byggt många järnvägar i U. S. och Canada

Är nu farmare

Mr. J. A. Sandgren räknas till en av nordvästerns bäst kända järnvägsbyggare. För närvarande bygger han icke järnvägar, utan driver en stor farm i Alberta. Många svenskar i Canada av den gamla stammen torde känna till Mr. Sandgren, som företagit vidsträckt resor genom Canada, och som är intresserad i svenska företag här i landet. Mr. Sandgren är bland annat delägare i Svenska Canada-Tidningen och är ägare till det hus, där tidningens lokaler äro inrymda. Vi ha länge tänkt skriva en del om Mr. Sandgren, men det har

J. A. Sandgren

icke förut blivit av. Vi ha nu blivit förekomma av Svenska Tribunen i New York i Chicago, som i förra veckans nummer skriver följande om Mr. Sandgren:

"Då man talar om 'den stora nordvästern' och dess rika möjligheter och raska utveckling, så tvingas man gärna, även om det endast sker i förbigående, att nämna något om svensk-amerikanerna. Ty härute ha söner av det gamla Manhem i många fall varit de som kunnat räknas som de egentliga banbytare, de som först insett möjligheterna till utveckling och med järnhård kraft tagit itu med odlning och industri. Att den vilda prärien förvandlats till böljande sädesfält, att bergens och skogarnes skatter framdräpits och tillvaratagits, att stora av ett livligt affärsliv pulserande städer uppbyggts och att odemarken förvandlats till böljande fälgårdar, all detta har varit förtur för de svenska-amerikanernas förtjänst. Och likaså har blivit av nordisk börd varit med och gjort sin betydande insats vid byggande av västerns stora järnvägar, 'landets pulsådor', som de så traflande benämns.

En av de män av nordisk börd som dirigerat i fjärran västern slagit ett större slag än de flesta för befrämjandet av odling och industri har valts till föremål för veckans förordningsartikel, nämligen den välkände järnvägsentreprenören och lantbrukaren J. A. Sandgren i Spokane, Wash. Sandgren är smålänning till börd och född i Sandsjö församling. Ut till västern och trakten av Spokane kom han redan 1893, och sedan den tiden har han nästan oavbrutet sysslat med järnvägsarbeten. Att börja med åtog han sig mindre ackord, men undan för undan inkom han fler hästar och större utrustning av maskinerier, och blev det så möjligt för honom att betydligt utvidga driften.

Under en lång följd av år utförde Sandgren stora arbeten i Northern Pacific och Great Northern järnvägar i Montana och andra stater. Sedan åter kom han till Kanada och tog sig kontrakt i Canada, såsom i Canadian Pacific, Grand Trunk och Canadian Northern järnvägar här och där i de stora sträckorna mellan Vancouver i väster och till Fort Williams, Ont., i öster. Efter det järnvägsbygge började att avståna, åtog han sig entreprenader

(Forts. å sid. 5.)

De allierade följas av krigslyckan

Britter, fransmän och amerikaner vinna ständiga framgångar på västfronten

Turkarna retirera i Palestina

Förlusten i svenskt tonnage under krigsåren har uppgått till 195,953 ton

Torsdagen den 3 oktober. — Damas-kus, Syriens huvudstad, intogs av General Allenbys trupper i tisdags morse. Detta betyder, att de brittiska trupperna sedan den 29 september avancerat 130 mil i Palestina. 7,000 turkar tillfångatogs. — Tyskarna retirera över en bred front från norr och söder om La Bassee kanalen med britternas följande dem hack i häl. Söder om Roulers togo de brittiska trupperna Ledeghem vid Roulers-Manhinbanan. Tyskarna ha förlorat ytterligare mark till britterna i utkanterna av Cambrai och nordväst om den staden, men nordöst om St. Quentin ha britterna tvingats att lämna byn Sequehart. De franska trupperna ha fullbordat erövringen av St. Thierry massif, nordväst om Rheims och ha intagit Poillitun och fästningen vid St. Thierry. Fransmännen dominera slätten i öster och bota de tyska positionerna utmed Aisne-Marne kanalen från Betheny i norr och omfattande fortet Brimont. De franska linjerna framfördes en smula norrut mot Betheny. Fransmännen ha nu passerat bakom St. Quentin. Nordost, öster och sydost om staden hålla de en linje, som går utmed Somme från Tronquoy till Rouvroys och sedan utmed St. Quentin-Le-Fere vägen till floden Oise vid Vendail. Tyskarna hålla på att utrymma Lille.

Fredagen den 4 oktober. — De brittiska trupperna förstörde i går en stor och vital del av Hindenburglinjen mellan St. Quentin och Cambrai, De ha tagit flera städer och 5,000 fångar. — Lens utrymdes i tisdags av tyskarna. Arméernas utrymdes samma kväll. — Österrikarna ha dragit sig tillbaka från Albanien. Berat har tagits av de allierade. — Den amerikanska ängaren Tampa har torpederats och sänkts till den engelska kusten. 118 personer omkommo. — Franska trupper togo i går 2,800 fångar. De avancerat nordväst om Somme-Py i Champagne, intagande höjden Blancmont. — Amerikanska, brittiska och italienska krigsfartyg ha förstört den österrikiska flottbasen vid Durazzo i Albanien och de fartyg, som lågo ankrade där. — 53 man sänktes som en följd av sänkandet av en brittisk kanonbåt i kollision med ett handelsfartyg den 30 sept. — Förenta Staterna ha nu 1,900,000 män i Europa. — Portugalska trupper i Afrika ha till smams med britterna kastat de återstända tyska trupperna i tyska Oest-afrika tillbaka över floden Rovuma.

Lördagen den 5 oktober. — Britterna ha drivit sina linjer inom sex mil från Lille vid Wavrin och Erquinghem. Mellan Lens och Arras återstår förstås tyska artilleri. Britterna ha tagit ytterligare mark mellan Cambrai och St. Quentin. — Under striderna i Champagne ha fransmännen och amerikanerna avancerat omkring 2 och

(Forts. å sid. 5.)

Kvinnor tala

Skandinaviska kvinnor gilla ett folkens förbund.

Stort intresse

Kabeltelegram från Stockholm omformala, att den skandinaviska avdelningen av den kvinnliga komiteén för permanent fred i ett till vederbörligda regeringar riktar försigt uttalt sitt gillande av president Wilsons plan på ett folkens förbund samt begär tillstånd att av en kommission i och för vetenskapligt undersökande av de viktigaste villkoren för ett dylikt förbunds förverkligande.

Den av nämnda avdelning antagna resolutionen innehåller bl. a. följande uttalande: "Sverige och Norge, vilka år 1905 på fredlig väg löste tvistigheter, äro lämpade för att finna en utväg att lösa meningsfulla frågor om internationella frågor utan tillgripande av vapenmakt." President Wilsons förklaringsföretag har rönt det mest entusiastiska mottagande inom de tre skandinaviska länderna. Ovannämnda uttalande från kvinnornas sida har också framkallat ett alldeles enastående intresse bland den stora allmänheten i Skandinavien.

REDAKTÖR FYLLER FEMTIO ÅR

Redaktör Emil Meurling vid Svenska Amerikanska Posten fyllde den 30 sept. femtio år. Det är ett långvarigt och förtjänstfullt arbete, som redaktör Meurling nedlagt i den amerikanska pressens tjänst. Det var därför ej att undra på, att han från när och fjärran fick mottaga lyckönskningar och gratulationer, vilka inströmda under dagens löpp. Under sin tidningsmannabana i Amerika har Mr. Meurling förvärvat sig en stor krets av både vänner och läsare, vilka värdera honom högt både som människa och skribent. Han har sina år med heder och är ungdomlig som trots åren. S. C. T. gratulerar födselsdagsbarnet.

LIEBKNECHT BENDAS?

Ett telegram från Amsterdam av i tisdags uppger, att den tyska regeringen har för avsikt att benåda flere politiska fångar som dömts till fängelse sedan krigets utbrott. Bland dem märkas Dr. Karl Liebknecht och Wilhelm Dittmann. Allmän ansett kommer antagligen att beviljas alla politiska fångar. Andra länder borde kopiera!

NYA MINISTRAR I TYSKLAND

Dr W. S. Sof, tysk kolonialsekretäre, har blivit utnämnd till utrikessekretäre, meddelades i fredags från Berlin. Mathias Erzberger, centerledaren har utnämnts till statskretsere utan portfölj. Den socialistsk riksdagsmannen Bauer har utnämnts till statssekretäre av arbetsdepartementet.

OKAD ANGBATSFÖRBINDELSE

Angbåtsförbindelsen mellan de skandinaviska länderna och Förenta Staterna kommer att ökas betydligt inom den närmaste framtiden, förklarar ett telegram från Stockholm. Fyra linjer skola underhålla regelbunden trafik. Men dessa passagerergästerna och trakten komma att i avsevärd grad höjas, lyder ett tillägg till detta meddelande.

Centralmakterna anhålla om fred

EN MYCKET POPULÄR ARBETARLEDARE

Pastor Wm. Ivens, redaktör för Western Labor News i Winnipeg och pastor för Labor Church, framstår i dessa dagar såsom en av den canadensiska arbetarrörelsens mest populära och karygräddare ledare. Hans moraliska mod och hans uppriktighet stå högt över allt tvivel. Därför har han även många övningar, men det är ganska säkert, att många av dessa, som nu fördoma honom för hans pacifistiska tendenser, i en kommande fredstid skola sluta sig upp kring honom.

WM. IVENS

Om jag talade om Noah, då skulle dessa människor säga, att jag predikade evangelium. Men jag söker beakta dagens brännande frågor och försöker se på detta ur ett annat perspektiv. "Om jag talade om Noah, då skulle dessa människor säga, att jag predikade evangelium. Men jag söker beakta dagens brännande frågor och försöker se på detta ur ett annat perspektiv. "Om jag talade om Noah, då skulle dessa människor säga, att jag predikade evangelium. Men jag söker beakta dagens brännande frågor och försöker se på detta ur ett annat perspektiv."

Det finnes en del bigotta människor som påstått, att pastor Ivens icke predikar evangelium i Labor Church, emedan han på ett synnerligen skickligt sätt behandlar dagens brännande frågor i sina predikningar. På detta har Mr. Ivens själv svarat: "Om jag talade om Noah, då skulle dessa människor säga, att jag predikade evangelium. Men jag söker beakta dagens brännande frågor och försöker se på detta ur ett annat perspektiv. "Om jag talade om Noah, då skulle dessa människor säga, att jag predikade evangelium. Men jag söker beakta dagens brännande frågor och försöker se på detta ur ett annat perspektiv."

Arbetarklassens frigörelse och en universell religion står främst på pastor Ivens program.

En djävul räknapp

En bankvaktmästare i Stockholm frångick 100,000 kr.

Ett om största fräckhet och påpasslighet vittnande rån har på förmiddagen den 30 aug. förövats i Stockholm, närmare bestämt i portgården till huset nr 4 Trängsund i Staden inom broarna. En 18-årig vaktmästare Sigfrid Ekström, anställd vid Mälardöns Lilla kontor, Skeppbron nr 8, blev, då han för något ändamål gått in i nämnda port, tilldelad ett slag av en högt på sig och låta de element som äro benägra för underhållning intaga deras plats på scenen, skulle man i de högre tyska militärretsars fortsatta med att diskutera nästa krig, om makt-politiskens män skulle bli ett ögonblick stå avsedda. Hela deras energi skulle koncentreras på förberedelserna till en ny rad framgångsrika fälttåg. De inse, som förre tyska ambassadören i Konstantinopel Wangenheim sade till amerikanske ambassadören Morgenthau, att Tyskland begänt ett misstag genom att icke förbereda sig för ett långt krig, men att man icke en gång till skulle göra samma misstag utan nästa gång göra samma och koppar i tillräcklig mängd för ett fem års krig.

Över femtio personer dödade

Över femtio personer dödades och många skadades i en synnerligen häftig explosion, som i fredags inträffade i T. A. Gillespie Shell Loading company's anläggning vid Morgan.

(Forts. å sid. 4.)

En fruktansvärd järnvägsoolycka i Sverige. 350 personer dödade

En fruktansvärd järnvägsoolycka har inträffat i Sverige, den värsta i landets historia. Underlöperarna om o-olyckan, som kommit per telegraf till detta land, äro ännu mycket knappskända. Ett telegram från London av den 2 oktober säger:

"Man fruktar, att 350 personer dödades i en järnvägsoolycka norr om Malmö, Sverige, uppger ett telegram från Köpenhamn. Femtio barn, som voro på hemväg från landet till Stockholm (berömdigen s. k. kolonivärn), äro bland de döda.

Järnvägslinjen hade på denna punkt blivit förstörd av flera dagars regn, och ett stort persontåg med 24 vagnar och förande 1,000 passagerare urspårade. Flera vagnar slog in i spållor och fattade eld.

När korrespondenten avsågde telegrammet hade man endast redogjort för femtio passagerare."

Ett senare telegram uppger, att endast 90 personer skulle ha uttitt döda.

Något mer innehåller icke telegrammet och torde man få invänta Sverigetidningar, innan man får närmare de tal, som denna fruktansvärda olycka

ROBERT CECIL INFÖR SKANDINAVISK PUBLIK OM ENTENTEN OCH FREDEN

Med anledning av Nya Dagligt Allehandas och Aftonbladets i Stockholm fredsartiklar, vilka av Times Stockholmskorrespondent trots vara direkt inspirerade från tyskt håll, har Stockholm-Tidningens korrespondent hos lord Robert Cecil, vilken tjänstgör som utrikesminister, anhållit om ett intervjuutlåtande för skandinavisk publik om dessa saker. Lord Robert förklarade därvid följande:

Det är fullständigt oriktigt att som Nya Dagligt Allehandas och Aftonbladets redaktör påstått, att ententen ledande män icke tro på möjligheten av Tysklands militära nederlag. Tyskarna ha tit och ofta framhållit som sin egen övertygelse, att ingendera sidan kan uppstå ett militärt agörande. Detta är sannolikt riktigt vad Tyskland beträffar men är icke riktigt beträffande ententen. Fochs lysande framgångar och den ständiga strömmen av de outtömliga amerikanska förstärkningarna ge ententeregningarna och deras militära rådgivare varje anledning att hyss förtröstan.

Ententen har ingen önskan att hämnas på tyska folket som individer eller att bota Tysklands framtida existera och blomstrig som nation men är besluten, att Tyskland skal ge fullständigt gottgörelse för det onda det

En djävul räknapp

En bankvaktmästare i Stockholm frångick 100,000 kr.

Ett om största fräckhet och påpasslighet vittnande rån har på förmiddagen den 30 aug. förövats i Stockholm, närmare bestämt i portgården till huset nr 4 Trängsund i Staden inom broarna. En 18-årig vaktmästare Sigfrid Ekström, anställd vid Mälardöns Lilla kontor, Skeppbron nr 8, blev, då han för något ändamål gått in i nämnda port, tilldelad ett slag av en högt på sig och låta de element som äro benägra för underhållning intaga deras plats på scenen, skulle man i de högre tyska militärretsars fortsatta med att diskutera nästa krig, om makt-politiskens män skulle bli ett ögonblick stå avsedda. Hela deras energi skulle koncentreras på förberedelserna till en ny rad framgångsrika fälttåg. De inse, som förre tyska ambassadören i Konstantinopel Wangenheim sade till amerikanske ambassadören Morgenthau, att Tyskland begänt ett misstag genom att icke förbereda sig för ett långt krig, men att man icke en gång till skulle göra samma misstag utan nästa gång göra samma och koppar i tillräcklig mängd för ett fem års krig.

Över femtio personer dödade

Över femtio personer dödades och många skadades i en synnerligen häftig explosion, som i fredags inträffade i T. A. Gillespie Shell Loading company's anläggning vid Morgan.

(Forts. å sid. 4.)